

14.12.2023

Dnro 22121/03.04.04.04.01/2021

Asia Verotietojen käsittelyä koskeva asia

Valittaja [REDACTED]

Päätös, josta valitetaan

Tietosuojavaltuutetun päätös 27.10.2021 dnro 9970/163/2019

Asian käsittely tietosuojavaltuutetun toimistossa

[REDACTED] on vaatinut Sanoma Media Finland Oy:tä poistamaan Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien verkkosivuilla julkaistuista verokoneista hänen tietonsa kokonaisuudessaan ja yhtiön tästä kieltäytyttyä saattanut asian tietosuojavaltuutetun ratkaistavaksi. [REDACTED] on katsonut, että henkilötietojen käsittely verokoneissa on luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) ja tietosuojalain vastaista eikä tietoja käsitellä ainoastaan journalistiseen tarkoitukseen siten kuin tietosuojalain 27 §:ssä tarkoitetaan.

Tietosuojavaltuutettu on valituksenalaisessa päätöksessään katsonut rekisterinpitäjän käsittelytoimien olevan lainmukaisia.

Päätöksen perusteluissa on todettu muun ohella seuraavaa:

Nyt käsillä olevassa asiassa on ollut kysymys sellaisten luonnollisten henkilöiden verotietojen julkaisemisesta, joiden vuositulot ovat ylittäneet 100 000 tai 150 000 euron rajan. Tällaisten henkilöiden voidaan Suomessa katsoa olevan suurituloisia. Mainittuihin tuloihin yltävät vain alle kaksi prosenttia suomalaisista tulonsaajista. Verotiedot on verokoneissa esitetty objektiivisella tavalla. Kysymys on jo sinällään julkisista tiedoista, joihin kenellä tahansa on pääsy. Arvioinnissa on merkitystä myös sillä, että verokoneessa käsitellyt verotustiedot on nimenomaisesti säädetty julkisiksi, vaikka yksinomaan tämän seikan perusteella tietosuojalain 27 §:n soveltumista ei voida perustella. Tiedot on hankittu laillisesti viranomaislähteistä.

Verokoneissa on julkaistu tietoja vain suurituloisista henkilöistä. Yksittäisten henkilöiden verotietojen voidaan katsoa edistävän yhteiskunnallisesti kiinnostavaa keskustelua niin veroista kuin tulonjaostakin. Tuloeroja koskevat kysymykset ja muun muassa tuloeroja koskevat yksilölliset syyt ovat lähes koko ajan yhteiskunnallisen keskustelun aiheena ja myös tutkimuksen kohteena. Tuloeroista esitetään julkisuudessa kantoja ja mielipiteitä muun muassa oikeudenmukaisuuden ja taloudellisen tasa-arvon näkökulmasta. Tuloeroista uutisoiminen palveleekin julkista keskustelua, eikä kysymys ole vain tiettyihin henkilöihin kohdistuvasta uteliaisuuden tyydyttämisestä.

Tietosuojavaltuutettu on edellä esitetyillä ja muilla päätöksistään ilmenevillä perusteilla katsonut, että Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien verokoneiden yhteydessä suoritettava henkilötietojen käsittely kuuluu tietosuojalain 27 §:n 1 momentissa säädetyn journalistisen poikkeuksen soveltamisalaan ja etteivät yleisen tietosuoja-asetuksen 17 artikla ja 21 artikla tule sen vuoksi asiassa sovellettaviksi. Tietosuojavaltuutettu on edelleen katsonut, että asiassa ei ole kysymys yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan a alakohdan tai 32 artiklan vastaisesta henkilötietojen käsittelystä.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

██████████ on vaatinut, että hallinto-oikeus kumoaa tietosuojavaltuutetun päätöksen sekä vahvistaa Sanoma Media Finland Oy:n käsitelleen häntä koskevia henkilötietoja lainvastaisesti tai toissijaisesti palauttaa asian tietosuojavaltuutetulle uudelleen käsiteltäväksi. Tietosuojavaltuutettu tulee velvoittaa korvaamaan ██████████ asianosais- ja oikeudenkäyntikulut laillisine viivästyskorkoineen.

Päätös eroaa lopputulokseltaan ja perusteluiltaan tietosuojavaltuutetun aiemmasta tulkintakäytännöstä ja korkeimman hallinto-oikeuden niin kutsutussa Veropörssi-tapauksessa antamasta ratkaisusta KHO 2009:82. Vakiintuneesta tulkintakäytännöstä poikkeamista ei ole millään tavalla perusteltu. Päätöksessä on ainoastaan viitattu tietojen määrään, mitä ei voida pitää riittävänä perusteena vastakkaiselle tulkinnalle. Tietosuojavaltuutettu on myös jättänyt kokonaan huomiotta sen, että Sanoma Media Finland Oy:n verokoneissa on julkaistu niin kutsutun toimituksellisen taustarekisterin tiedot lähes sellaisenaan. Korkeimman hallinto-oikeuden Veropörssi-tapauksessa tekemän tulkintalinjauksen mukaisesti tällaisen ei voida katsoa täyttävän journalistisen poikkeuksen edellytyksiä. Tietojen julkaisemisen laajuutta arvioidessaan korkein hallinto-oikeus viittasi ensisijaisesti siihen, kuinka suuri osa Verohallinnolta saaduista tiedoista oli julkaistu, eikä pelkästään julkaistujen tietojen lukumäärään. Tulorajasta huolimatta tässäkin tapauksessa kysymys on erittäin merkittävästä määrästä henkilötietoja. Verokone vastaa yksittäisen henkilön toisen henkilön henkilötietoja koskevaan pyyntöön, eikä kyse ole tältä osin tiedon ilmaisemisesta yleisölle.

Toisin kuin julkisia verotustietoja hyödyntävät yksittäiset uutiset, verokoneet eivät edistä tärkeän yhteiskunnallisen keskustelun syntymistä. Niistä ilmenevät tiedot ovat riittämättömiä päätelmien tekemiseksi esimerkiksi tiettyjen

ammattien tulotasosta. Myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on asiassa Satakunnan Markkinapörssi Oy ja Satamedia Oy v. Suomi antamassaan tuomiossa kiinnittänyt huomiota tähän todetessaan, etteivät verotustietoja julkaisseet yhtiöt olleet selittäneet, miten heidän julkaisujensa lukijat voisivat tehdä päätelmiä esimerkiksi tulo- ja varallisuuserojen kehittymisestä massajulkaistun raakadatan perusteella.

Tuloverotietojen julkisuus ei luo automaattista oikeutta tietojen käsittelyyn tai niiden julkaisuun. Myös julkisten tietojen julkaisussa tulee arvioida aina tapauskohtaisesti esimerkiksi tietosuojaan ja yksityisyyden suojaan liittyvät kysymykset. Verokoneista on saatavilla ihmisten yksityisyyden suojan piiriin kuuluvia tietoja, jotka myös yhdessä mahdollistavat henkilön tarkan yksilöimisen ja tunnistamisen. Verokoneet antavat välillisesti tietoa myös niiden henkilöiden varallisuudesta, joiden verotettavat tulot eivät ole ylittäneet verokoneissa julkaisulle määriteltyjä tulorajoja, sillä henkilön tietojen puuttuminen verokoneesta paljastaa hänen tulojensa jääneen alle tulorajan.

Tietyn tulorajan ylittäneiden henkilöiden perusoikeutena suojattua oikeutta yksityisyyteen ei voida rajoittaa kategorisesti ilman tapauskohtaista harkintaa. [REDACTED] ei ole julkisuuden henkilö, eikä yhteiskunnallisesti merkittävässä tehtävässä. Hän ei ole mukana politikassa, eikä hänen työhönsä liity minkäänlaisia julkisia tai yleisiä intressejä. Myöskään se, että [REDACTED] omistaa yksityisen osakeyhtiön osakkeita, ei tee hänestä yhteiskunnallisesti merkittävää henkilöä. Verokoneen kautta [REDACTED] tietoja on pysyväisluonteisesti ja helposti saatettu suuren yleisön saataville. Tästä on aiheutunut [REDACTED] ja hänen perheelleen haittaa ja kärsimystä.

[REDACTED] pyysi syksyllä 2019, että verottaja ei luovuttaisi [REDACTED] tuloverotietoja. Verottaja noudatti [REDACTED] pyyntöä, mutta tästä huolimatta Sanoma Media Finland Oy:n kustantamat lehdet ovat hankkineet [REDACTED] tiedot osaksi internetissä julkaistuja verokoneitaan. Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien verokoneiden tulorajat eivät perustu erilliseen harkintaan vaan verottajalta saatuihin, valmiiksi koottuihin tietoihin. Tietosuojavaltuutetun päätöksestä ei ilmene, millä tavalla tietyn tulorajan ylittäviä henkilöitä voidaan, ilman tapauskohtaista arviointia, pitää yhteiskunnallisesti merkittävänä vallankäyttäjinä. Päätöksessä on ristiriitaisesti useaan otteeseen korostettu tapauskohtaisen arvioinnin merkitystä yhteiskunnallisesti merkittävän aseman tai julkisen aseman toteamisessa, mutta toisaalta päätöksessä kuitenkin myös linjataan, että riippumatta tapauskohtaisista olosuhteista kaikkien yli 100 000 euroa ansainneiden yhteiskunnallinen asema on sellainen, että heidän yksityisyyttään voidaan kaventaa.

Vastoin tietosuojavaltuutetun päätöksessä esitettyä muiden oikeussuojakeinojen mahdollisella olemassaololla ei ole merkitystä sen arvioinnissa, onko käsittely tapahtunut ainoastaan journalistiseen tarkoitukseen. Yksityisyyden suojaan voidaan tehdä rajoituksia vain siinä määrin kuin se on ehdottoman välttämätöntä. Verokoneet eivät ole ehdottoman välttämättömiä tuloverotietojen käsittelemiseksi tiedotusvälineissä.

██████ on lisäksi ilmoittanut uudistavansa aiemmin tietosuojavaltuutetulle esittämänsä. Hän oli tuolloin muun muassa katsonut, että jos tietoja katsotaan käsittelyn ainoastaan journalistisia tarkoituksia varten, hänen henkilötietojensa käsittely verkoneissa on joka tapauksessa ollut yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan a alakohdan ja 32 artiklan vastaista. Jos tietosuolain 27 §:n katsotaan soveltuvan henkilötietojen käsittelyyn verkoneissa, verkoneessa listatuilla henkilöillä ei ole käytettävissään mitään oikeussuojakeinoa henkilötietojensa käsittelyyn liittyvissä asioissa. Tässä tilanteessa rekisterinpitäjällä on yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan a alakohdan ja 32 artiklan perusteella korostunut velvollisuus huolehtia, että sen toimet ovat oikeassa suhteessa niillä tavoiteltuun päämäärään nähden eikä käsittelystä aiheudu riskiä rekisteröidyille. Erittäin suuren ihmisjoukon henkilötietojen laajamittainen ja pysyväisluonteinen julkaiseminen ei täytä yleisen tietosuoja-asetuksen 32 artiklassa tietojen käsittelyn turvallisuudelle sekä rekisteröityjen oikeuksien ja vapauksien huomioimiselle säädettyjä vaatimuksia.

Lausunnot ja selitykset

Tietosuojavaltuutettu on lausunnossaan uudistanut asiassa aikaisemmin lausumaansa ja todennut muun ohella, että valitus tulee hylätä perusteettomana.

Lausunnossa on muun ohessa todettu, että verkoneet ovat maksutta kenen tahansa käytettävissä eivätkä ne sisällä verotietoja vastaavassa laajuudessa kuin tekstiviestipalvelu niin sanotussa Veropörssi-tapauksessa. Tietosuojavaltuutettu ei ole valituksessa esitetyllä tavoin perustanut päätöstään ainoastaan julkaistujen tietojen määrään. Julkaistujen verotietojen rajallisuuden lisäksi merkitystä on annettu yhteiskunnalliselle intressille eli julkaistujen tulojen suhteelle suomalaisten mediaanituloon.

Päätös julkisten ja salassa pidettävien tietojen julkaisemisesta on tiedotusvälineiden toimituksellinen päätös, jonka arviointia ohjaavat muun muassa journalistiset ohjeet. Asiassa ei ole kyse siitä, voidaanko julkisia tietoja julkaista vaan siitä, tuleeko tietosuojalain 27 § sovellettavaksi asiassa tarkoitettuun käsittelyyn.

██████ on antamassaan selityksessä viitannut asiassa aikaisemmin lausumaansa ja todennut muun ohella, että tietosuojalainsäädäntö ei ole muuttunut journalistisen poikkeuksen osalta. Sanoma Media Finland Oy ei ole esittänyt konkreettisia perusteluja sille, millä tavalla verkoneiden luettelomainen listaus edesauttaa suuren yleisön mahdollisuuksia seurata yhteiskunnallista tulo- ja varallisuuserojen kehitystä. Koska kyse on kahden perusoikeuden yhteensovittamisesta, on journalistisen käsittelyn poikkeusta tulkittava suppeasti. Tällöin ei ole perusteltua julkaista koko tulotietolistausta journalistisen poikkeuksen nimissä, kun tavoiteltava yhteiskunnallinen keskustelu voidaan turvata yksityisyyttä vähemmän loukkaavain toimin.

Hakutoiminnon osalta verokoneet rinnastuvat Veropörssi-tapauksen tekstiviestipalveluun. Verokoneet ovat maksuttomia ja kenen tahansa käytettävissä, mikä johtaa entistä ankarampaan lopputulokseen verokoneessa listatun henkilön yksityisyyden kannalta ja on otettava huomioon sovitettaessa yhteen ristiriitaisia perusoikeuksia.

Sanoma Media Finland Oy on antanut selityksen. *Sanoma Media Finland Oy:n* selitys on annettu tiedoksi [REDACTED].

Hallinto-oikeuden ratkaisu ja perustelut

Hallinto-oikeus hylkää valituksen oikeudenkäyntikuluvaatimuksineen.

Perustelut

Sovellettavat säännökset ja määräykset

Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 artiklan mukaan jokaisella on oikeus siihen, että hänen yksityiselämänsä kunnioitetaan. Perusoikeuskirjan 8 artiklan 1 kohdan mukaan jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan. Saman artiklan 2 kohdan mukaan tällaisten tietojen käsittelyn on oltava asianmukaista ja sen on tapahduttava tiettyä tarkoitusta varten ja asianomaisen henkilön suostumuksella tai muun laissa säädetyn oikeuttavan perusteen nojalla.

Euroopan unionin perusoikeuskirjan 11 artiklan 1 kohdan mukaan jokaisella on oikeus sananvapauteen. Tämä oikeus sisältää mielipiteenvapauden sekä vapauden vastaanottaa ja levittää tietoja tai ajatuksia viranomaisten siihen puuttumatta ja alueellisista rajoista riippumatta. Artiklan 2 kohdan mukaan tiedotusvälineiden vapautta ja moniarvoisuutta kunnioitetaan.

Luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) II luvussa olevassa 6 artiklassa säädetään edellytyksistä, joiden täytyessä henkilötietojen käsittely on lainmukaista. Asetuksen III luvussa olevassa 17 artiklassa säädetään rekisteröidyn oikeudesta tietojen poistamiseen ja samassa luvussa olevassa 21 artiklassa rekisteröidyn oikeudesta vastustaa häntä koskevien henkilötietojen käsittelyä.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 85 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on lainsäädännöllä sovittava yhteen tämän asetuksen mukainen oikeus henkilötietojen suojaan sekä oikeus sananvapauteen ja tiedonvälityksen vapauteen, mukaan lukien käsittely journalistisia tarkoituksia ja akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten.

Samankaltaisesti artiklan 2 kohdan mukaan käsittelylle journalistisia tarkoituksia varten tai akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten jäsenvaltioiden on säädettävä vapautuksia tai poikkeuksia muun muassa II luvun (periaatteet) ja III luvun (rekisteröidyn oikeudet) säännöksiin, jos ne

ovat tarpeen henkilötietojen suojaa koskevan oikeuden yhteensovittamiseksi sananvapauden ja tiedonvälityksen vapauden kanssa.

Tietosuojalain 27 §:n 1 momentin mukaan sananvapauden ja tiedonvälityksen vapauden turvaamiseksi henkilötietojen käsittelyyn ainoastaan journalistisia tarkoituksia varten tai akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten ei sovelleta tietosuoja-asetuksen muun muassa 5 artiklan 1 kohdan c–e alakohtaa, 6 artiklaa ja 12–22 artiklaa.

Saman pykälän 3 momentin mukaan sananvapauden ja tiedonvälityksen vapauden turvaamiseksi henkilötietojen käsittelyyn ainoastaan journalistisia tarkoituksia varten tai akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten sovelletaan tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan a ja b alakohtaa ainoastaan soveltuvien osin.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntö

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan henkilötietojen suojan taso riippuu muun muassa asiassa merkityksellisen ihmisoikeussopimuksessa taatun oikeuden luonteesta ja sen tärkeydestä rekisteröidylle sekä siihen puuttumisen luonteesta ja tarkoituksesta. Ihmisoikeustuomioistuin on katsonut, että puhtaasti taloudelliset tiedot, joihin ei liity intiimejä yksityiskohtia tai yksilön identiteettiin läheisesti liittyviä tietoja, eivät ansaitse tehostettua suojaa (*G.S.B. v. Sveitsi*, 22.12.2015, kohta 93). Toisessa tapauksessa ihmisoikeustuomioistuin ei pitänyt verovelkatietojen julkaisemista viranomaisen verkkosivulla sinänsä ongelmallisena, mutta katsoi sen olevan tapauksen olosuhteissa ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan vastaista muun ohessa sen vuoksi, ettei lakia säädettäessä ollut harkittu, oliko kaikkien julkaistavien tietojen, erityisesti verovelvollisen kotiosoitteen, julkaiseminen välttämätöntä tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi (*L.B. v. Unkari*, 9.3.2023, kohdat 130 ja 136).

Ihmisoikeustuomioistuin on katsonut tiedotusvälineen harjoittaman verotietojen käsittelyn rajoittamisen merkitsevän puuttumista sananvapauteen ja olevan sen vuoksi sallittua vain Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklan 2 kappaleessa määrätyn edellytyksin (*Satakunnan Markkinapörssi ja Satamedia Oy v. Suomi*, 27.6.2017, kohdat 139–141). Ihmisoikeustuomioistuin on oikeuskäytännössään korostanut, että yleisön oikeus vastaanottaa tietoja on olennainen oikeus demokraattisessa yhteiskunnassa ja sananvapauden rajoittamiselle on vain vähän mahdollisuuksia silloin, kun kyse on poliittisesta puheesta tai yleistä etua koskevaa aihetta käsittelevästä keskustelusta (edellä mainitun tuomion kohdat 167 ja 169 oikeuskäytäntöviittauksineen). Tällaista keskustelua ei voida katsoa edistävän sellaisten lehtiartikkeleiden, joiden ainoana tarkoituksena on tyydyttää tietyn lukijakunnan uteliaisuutta henkilön yksityiselämästä (saman tuomion kohta 169). Ihmisoikeustuomioistuin on myös korostanut, ettei sen tai kansallisten tuomioistuinten tehtävä ole määrittellä, mitä uutisoinnin tapaa toimittajien tulisi käyttää ja mitä yksityiskohtia tulisi julkaista artikkelin uskottavuuden varmistamiseksi, ja että toimittajalla on vapaus valita, mistä asioista he uutisoivat ja miten, kunhan

tämä tapahtuu heidän ammattikuntansa eettisten sääntöjen puitteissa (tuomion kohta 186 oikeuskäytäntöviittauksineen).

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on oikeuskäytännössään painottanut tiedotusvälineiden ylläpitämien internetarkistojen merkitystä uutisten ja tietojen säilyttämisen ja saatavuuden kannalta ja huomauttanut tällaisten digitaalisten arkistojen olevan koulutukselle ja historian tutkimukselle tärkeitä lähteitä erityisesti sen vuoksi, että ne ovat yleisölle helposti saatavilla ja yleensä ilmaisia (*M.L. ja W.W. v. Saksa*, 28.6.2018, kohta 90 ja *Times Newspapers Ltd v. Yhdistynyt kuningaskunta (nrot 1 ja 2)*, 10.3.2009, kohta 45).

Arvioidessaan, onko sananvapauteen puuttuminen ollut Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklan 2 kappaleessa tarkoitetulla tavalla demokraattisessa yhteiskunnassa välttämätöntä, ihmisoikeustuomioistuin on tarkastellut, ovatko kansalliset viranomaiset löytäneet oikeudenmukaisen tasapainon sananvapauden ja yksityiselämän kunnioitusta koskevan oikeuden välillä (*Delfi AS v. Viro*, 16.6.2015, kohdat 110 ja 138 sekä *Satakunnan Markkinapörssi ja Satamedia Oy v. Suomi*, 27.6.2017, kohdat 123 ja 160). Tässä arvioinnissa ihmisoikeustuomioistuin on kiinnittänyt huomiota muun muassa julkaistujen tietojen merkitykseen yleistä mielenkiintoa koskevan keskustelun kannalta, tietojen hankkimisen tapaan, tietojen luotettavuuteen ja sisältöön, julkaisemisen vaikutuksiin ja siihen, kuinka tunnettu uutisoinnin kohteena olevaa henkilö on (*Axel Springer AG v. Saksa*, 7.2.2012, kohdat 90–95 ja *Satakunnan Markkinapörssi ja Satamedia Oy v. Suomi*, 27.6.2017, kohta 165). Tapauksessa *Satakunnan Markkinapörssi ja Satamedia Oy v. Suomi* ihmisoikeustuomioistuin kiinnitti viimeksi mainitun kriteerin osalta huomiota muun muassa siihen, että julkaistut verotiedot koskivat henkilöitä, joista vain hyvin harva oli suurituloisia (tuomion kohta 180). Samassa asiassa ihmisoikeustuomioistuin antoi tietojen hankkimisen tavan osalta merkitystä sille, että verotietoja julkaisseet yhtiöt olivat peruneet verotietoja koskevan tietopyyntönsä verohallituksen pyydettyä niiltä tietosuojavaltuutetun kannan vuoksi lisäselvitystä ja palkanneet ihmisiä keräämään tiedot paikallisista veroimistoista kiertäen näin henkilötietojen luovutukselle laissa säädettyjä rajoituksia (tuomion kohdat 12, 184 ja 185). Ihmisoikeustuomioistuin on henkilön tulotietojen julkaisuun puuttumisen välttämättömyyttä arvioidessaan antanut merkitystä myös sille, että yleisön oli mahdollista saada samat tiedot nähtäväkseen viranomaisen luona (*Fressox ja Roire v. Ranska*, 21.1.1999, kohta 53).

Ihmisoikeustuomioistuin on soveltanut samoja arviointiperusteita tapauksissa, joissa tietojen, mielipiteiden tai ajatusten ilmaisemisen on väitetty loukanneen oikeutta nauttia yksityis- ja perhe-elämän kunnioitusta (esimerkiksi *Fürst-Pfeifer v. Itävalta*, 17.5.2016, kohdat 36–42 ja *Karakó v. Unkari*, 28.4.2009, kohdat 20, 25 ja 26).

Esitetty selvitys

Sanoma Media Finland Oy:n kustantamat lehdet Helsingin Sanomat ja Ilta-Sanomat julkaisevat julkisia verotietoja verkkosivuillaan olevissa

verokoneissa. Helsingin Sanomat julkaisee yksittäisen luonnollisen henkilön ansio- ja pääomatuloja ja tälle maksuunpantuja veroja koskevat tiedot, jos tämä on ansainnut vähintään 150 000 euroa verovuoden aikana. Helsingin Sanomat julkaisee myös vähintään 100 000 euroa ansainneen henkilön tiedot, jos hän on viimeksi kuluneiden viiden vuoden aikana ansainnut vähintään 150 000 euroa yhtenä tai useampana vuonna tai ansainnut jonakin vuonna yli miljoona euroa. Ilta-Sanomien julkaisee niiden henkilöiden verotiedot, jotka ovat ansainneet edellisen vuoden aikana vähintään 100 000 euroa. Edellä mainitut tulot ovat vuosittain noin kahdella prosentilla tulonsaajista. Julkaistavia tietoja ovat verotietojen lisäksi muun ohella henkilön etu- ja sukunimi, syntymävuosi ja maakunta, jossa hän asuu.

██████████ on vaatinut Sanoma Media Finland Oy:tä poistamaan Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien verkkosivuilla julkaistuista verokoneista häntä koskevat tiedot kokonaisuudessaan sekä saattanut asian yhtiön kieltäytymisen jälkeen tietosuojavaltuutetun ratkaistavaksi. Tietosuojavaltuutettu ei ole valituksenalaisella päätöksellään määrännyt rekisterinpitäjää poistamaan kyseisiä tietoja.

Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien toimitukset ovat tietosuojavaltuutetun selvityspyyntöön antamassaan vastauksessa perustelleet ██████████ ja muiden suurituloisten henkilöiden julkisten verotustietojen julkaisemista muun muassa sillä, että verotiedot liittyvät yhteiskunnalliseen keskusteluun tulonjaosta, hyvinvointivaltion rahoituksesta sekä työnteon ja yrittämisen kannustavuudesta ja niiden julkaiseminen antaa mahdollisuuden arvioida verotuksen rakennetta ja oikeudenmukaisuutta, tulojen jakautumisen oikeudenmukaisuutta ja sitä, miten oikeudenmukaisesti kaikki suomalaiset osallistuvat hyvinvointiyhteiskunnan rahoittamiseen. Vastauksessa on huomautettu, että tiedotusvälineiden toimitusten lisäksi myös niiden julkaisujen lukijat voivat tehdä yksittäisten henkilöiden verotiedoista sellaisia yhteiskuntaan liittyviä havaintoja, joita toimitukset eivät ilman niiden ja lukijoiden välistä vuorovaikutusta voisi tuottaa yleisölle. Toimitukset ovat vastauksessaan todenneet julkaisevansa vain pienen osan Verohallinnolta saamastaan aineistostaan ja valikoivansa julkaistavan aineiston journalistisen harkinnan perusteella. Vastauksessa on lisäksi perusteltu ██████████ koskevien verotietojen julkaisemista sillä, että hän ansaitsee 27 kertaa niin paljon kuin keskimääräinen palkansaaja ja hänen merkittävät pääomatulonsa kertovat hänellä olevan todennäköisesti valtaa yrityksissä, joista hän saa pääomatuloa.

Oikeudellinen arviointi

Asiassa on kysymys siitä, onko ██████████ oikeus vastustaa häntä koskevien julkisten verotustietojen käsittelyä Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien verkkosivuilla olevissa niin sanotuissa verokoneissa ja oikeus saada tiedot poistetuiksi näistä palveluista. Kyseisiä rekisteröidyn oikeuksia koskevia yleisen tietojen-asetuksen säännöksiä ei tietosuojalain 27 §:n 1 momentin mukaan sovelleta henkilötietojen käsittelyyn ainoastaan journalistisia tarkoituksia varten. Asiassa on tämän vuoksi ensin otettava kantaa, voidaanko mainittua lainkohtaa soveltaa edellä tarkoitettuun ██████████ koskevien henkilötietojen käsittelyyn.

Tietosuolain 27 §:n säätäminen perustuu yleisen tietosuoja-asetuksen 85 artiklaan, jonka mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä käsittelylle journalistisia tarkoituksia varten vapautuksia tai poikkeuksia kyseisen asetuksen säännöksiin, jos ne ovat tarpeen henkilötietojen suoja koskevan oikeuden yhteensovittamiseksi sananvapauden ja tiedonvälityksen vapauden kanssa. Yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 153 kappaleen mukaan tätä olisi sovellettava erityisesti audiovisuaalialalla sekä uutis- ja lehtiarkistoissa tapahtuvaan henkilötietojen käsittelyyn. Saman kappaleen mukaan sananvapauden liittyviä käsitteitä, kuten journalismia, on tulkittava väljästi, jotta voitaisiin ottaa huomioon tätä vapautta koskevan oikeuden merkitys kaikissa demokraattisissa yhteiskunnissa. Henkilötietojen suoja koskeva oikeus liittyy kiinteästi yksityis- ja perhe-elämän kunnioitusta koskevaan perusoikeuteen. Tätä perusoikeutta sekä sananvapautta ja tiedonvälityksen vapautta koskevien Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 ja 11 artiklan määräysten tulkinnassa on perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdassa määrätyn vuoksi otettava huomioon myös ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (Euroopan ihmisoikeussopimus) 8 ja 10 artikla ja niiden tulkintaa koskeva oikeuskäytäntö (tuomio asiassa C-345/17, Buivids, EU:C:2018:780, 65 ja 66 kohta). Perusoikeuskirjan määräyksiä ei sen 53 artiklan mukaan saa muutoinkaan tulkita siten, että ne rajoittaisivat tai loukkaisivat niitä ihmisoikeuksia ja perusvapauksia, jotka tunnustetaan Euroopan ihmisoikeussopimuksessa.

Kuten tietosuojalakea koskevan hallituksen esityksen yleisperusteluista ilmenee, tietojen käsittelyllä journalistisia tarkoituksia varten tarkoitetaan tietosuojalaissa samaa kuin yleisessä tietosuoja-asetuksessa ja sen tulkinnassa on sen vuoksi otettava huomioon Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö. Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan sananvapauden liittyviä käsitteitä, journalismin käsite mukaan lukien, on tulkittava laajasti, jotta voidaan ottaa huomioon se merkitys, joka sananvapaudella on kaikissa demokraattisissa yhteiskunnissa. Kahden perusoikeuden välisen harmonisen tasapainon löytämiseksi yksityisyyttä koskevan perusoikeuden suojan on toisaalta katsottu edellyttävän, että tietojen suojaamisen osalta säädetyt poikkeukset ja rajoitukset on toteutettava täysin välttämättömän rajoissa. Unionin tuomioistuin on katsonut henkilötietojen käsittelyn tapahtuvan ainoastaan journalistisia tarkoituksia varten, jos käsittelyn ainoana tarkoituksena on tietojen, mielipiteiden ja ajatusten ilmaiseminen yleisölle millä tahansa tiedonsiirron välineellä. Tietojen julkaisemisen liittyminen voiton tavoitteluun ei lähtökohtaisesti estä pitämästä sitä ainoastaan journalistisia tarkoituksia varten tapahtuvana. (Tuomio asiassa C-73/07, Satakunnan Markkinapörssi ja Satamedia, EU:C:2008:727, 55–62 kohta ja tuomio asiassa C-345/17, Buivids, EU:C:2018:780, 50–53, 63 ja 64 kohta.)

Verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettua lakia koskevan hallituksen esityksen (HE 149/1999 vp) yleisperusteluissa on todettu katsotun, että verotuksen julkisilla tiedoilla voi olla merkitystä myös kansalaisvalvonnan näkökulmasta eikä pelkästään inhimillisen uteliaisuuden tyydyttämisen kannalta. Kysymyksessä olevissa verkoneissa julkaistuja julkisia verotietoja ovat muun ohella verovelvollisen nimi ja syntymävuosi ja se maakunta, jonka

alueella verovelvollisen kotikunta sijaitsee, sekä tiedot hänen ansio- ja pääomatuloistaan ja maksuunpantujen verojen yhteismäärästä. Helsingin Sanomien verokoneessa verojen määrää koskeva tieto on ilmaistu veroprosenttina.

Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien toimitukset ovat tietosuojavaltuutetun selvityspyyntöön antamassaan vastauksessa korostaneet valikoivansa verokoneissa julkaistavan aineiston journalistisen harkinnan perusteella. Tämän ilmoituksen paikkansapitävyyttä ei ole syytä epäillä valituksessa esitettyjen seikkojen perusteella. Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien toimitukset ovat tietosuojavaltuutetun selvityspyyntöön antamassaan vastauksessa ilmoittaneet julkaisevansa vain osan saamistaan julkisista verotiedoista. Verohallinnon tiedotusvälineille luovuttamat tiedot koostuvat viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 21 §:n nojalla pyynnöstä tuotetuista tietoaineistoista ja tiedotusvälineiden erikseen pyytämistä tiedoista. Verohallinto tuottaa tiedotusvälineille mainitun lainkohdan nojalla muun muassa aineistoja, jotka sisältävät julkiset verotiedot koko maasta niistä henkilöistä, jotka ovat saaneet verovuoden aikana valtionverotuksessa verotettavia ansio- ja pääomatuloja yhteensä vähintään 100 000 euroa. Helsingin Sanomat ei julkaise verokoneessaan verotietoja tässä laajuudessa, eikä edellä mainittua vähätuloisempien henkilöiden verotietojen heikompi saatavuus ole yksistään riittävä osoitus siitä, että [REDACTED] koskevien verotietojen valikoituminen Ilta-Sanomien verokoneessa julkaistaviksi ei olisi perustunut journalistiseen harkintaan.

Toimitukset ovat vastauksessaan perustelleet julkaisemista ja julkaistun aineiston rajauksia näkökohdilla, jotka liittyvät tietojen merkitykseen yhteiskunnallisessa keskustelussa ja yleisön oikeuteen vastaanottaa yhteiskunnallisen keskustelun kannalta merkityksellisiä tietoja. Verokoneista saatavien tietojen perusteella on mahdollista keskustella yhteiskunnallisesti merkityksellisistä verotukseen liittyvistä seikoista, kuten tuloeroista ja verorasituksen jakautumisen oikeudenmukaisuudesta. Verotietojen julkaisemisen voidaan perustellusti olettaa edistävän yleisön mahdollisuuksia tehdä yhteiskuntaan liittyviä havaintoja ja olevan tätä kautta omiaan edistämään tiedotusvälineiden mahdollisuuksia saada yleisöltä toimituksellisessa työssä hyödyllisiä vihteitä. Näitä päätelmiä ei kumoa se, että yhteiskunnallisen keskustelun kannalta merkityksellisten havaintojen tekeminen julkaistuista verotiedoista edellyttää myös muista lähteistä saatujen tietojen hyödyntämistä ja on sen vuoksi oletettavasti mahdollista vain osalle verokoneiden käyttäjistä. Edellä mainittuja julkaisemisen tavoitteita edistää se, että julkaistut verotustiedot ovat yleisessä tietoverkossa maksutta kaikkien saatavissa. Sitä, millä kaikilla verotiedoilla voi olla näissä oloissa merkitystä yhteiskunnallisen keskustelun edistämisen kannalta, ei ole mahdollista luotettavasti todeta edeltä käsin. Tietosuojavaltuutetun päätöksessä mainituista syistä suurituloisten verovelvollisten julkisilla verotiedoilla on huomattavasti todennäköisemmin tuollaista merkitystä kuin julkisilla verotiedoilla keskimäärin.

[REDACTED] on vedonnut valituksessaan siihen, että tietojen julkaiseminen Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien verokoneissa on rinnastettavissa

korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjaratkaisussa KHO 2009:82 esillä olleeseen tapaukseen, jossa tietojen käsittelyn ei katsottu tapahtuneen toimituksellisessa tarkoituksessa. Kyseisessä tapauksessa oli kuitenkin kysymys huomattavasti laajemmasta verotietojen julkaisemisesta kuin nyt ratkaistavana olevassa asiassa. Veropörssi-lehdessä ja siihen liittyvässä tekstiviestipalvelussa oli julkaistu noin 1,2 miljoonan henkilön verotiedot kuntakohtaisesti. Näistä henkilöistä vain harva oli suurituloisia, mihin seikkaan Euroopan ihmisoikeustuomioistuin kiinnitti nimenomaisesti huomiota samaa tapausta koskevassa tuomiossaan. Helsingin Sanomien verkkoneissa on julkaistu sellaisten henkilöiden tietoja, jotka ovat ansainneet yli 150 000 euroa vuodessa. Ilta-Sanomien verkkoneissa vastaava raja on 100 000 euroa. Vähintään näin suuret tulot ovat noin kahdella prosentilla tulonsaajista. Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien toimitukset ovat esittäneet julkaistavan aineiston rajauksille ja [REDACTED] koskevien tietojen julkaisemiselle aiemmin selostettuja yleiseen etuun liittyviä perusteita, joiden vuoksi häntä koskevien tietojen julkaisemisen tarkoituksena voidaan perustellusti katsoa olevan tietojen ilmaiseminen yleisölle.

Valituksessa esitetyt huomautukset julkaistujen verotustietojen esittämistavasta verkkoneissa eivät muuta sitä, että kyseiset tiedot ovat ennalta rajaamattoman henkilöpiirin saatavilla yleisessä tieverkossa. Kyseiset tiedot on siten katsottava ilmaistun yleisölle. Asian arvioinnissa ei voida antaa olennaista merkitystä sille, tapahtuuko tietojen etsiminen palvelusta staattista luetteloa selaamalla vai käyttämällä tiedonhakua helpottamaan tarkoitettua hakutoimintaa.

Hallinto-oikeus katsoo edellä esitetyillä perusteilla, että [REDACTED] koskevien julkisten verotietojen käsittely Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien verkkosivuilla on tapahtunut tietosuojalain 27 §:ssä tarkoitettulla tavalla ainoastaan journalistisia tarkoituksia varten. Asiassa on vielä tämän jälkeen arvioitava, voidaanko edellä mainitun pykälän 1 momentissa säädettyjen poikkeusten soveltamista pitää yleisen tietosuojasetuksen 85 artiklan 2 kohdassa edellytetysti välttämättömänä henkilötietojen suoja koskevan oikeuden yhteensovittamiseksi sananvapauden ja tiedonvälityksen vapauden kanssa. Tässä arvioinnissa on otettava huomioon edellä tässä päätöksessä selostettu Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntö. Kyseisen oikeuskäytännön perusteella [REDACTED] koskevien verotietojen käsittelyn kieltäminen Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien verkkoneissa merkitsisi sananvapauden rajoittamista. Tällaiset rajoitukset ovat Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklan 2 kappaleen mukaan sallittuja vain, jos niistä on säädetty laissa ja ne ovat demokraattisessa yhteiskunnassa välttämättömiä muiden henkilöiden oikeuksien turvaamiseksi tai muusta samassa kappaleessa mainitusta syystä.

Sananvapauden ja tiedonvälityksen vapauden rajoitusten välttämättömyyttä arvioitaessa on otettava huomioon muun ohessa, että Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien verkkoneissa julkaistavat tiedot koostuvat paikkansapitävistä julkisista verotiedoista eivätkä ne paljasta arkaluonteisia yksityiskohtia [REDACTED] yksityis- tai perhe-elämästä. Tarve suojata verovelvollisen yksityis- ja perhe-elämää on verotustietojen julkisuutta koskevissa säännöksissä otettu

huomioon muun muassa siten, että tietojen julkisuus ei koske verovelvollisen osoitetta ja kotikuntaa koskevia tietoja. Myöskään Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien verkkoneissa ei ole julkaistu [REDACTED] tällaisia tietoja. Toisin kuin Veropörssi-lehteä koskeneessa tapauksessa, käsiteltävänä olevassa asiassa henkilötietojen hankkimisessa ei ole edes väitetty kierretyn viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentissa henkilötietojen luovutukselle säädettyjä rajoituksia. Kun otetaan näiden seikkojen lisäksi huomioon tietojen julkaisemiselle esitetyt perusteet ja niiden arvioinnista edellä esitetyt näkökohdat, sananvapautta ja tiedonvälityksen vapautta ei ole välttämätöntä rajoittaa [REDACTED] esittämällä tavalla hänen oikeuksiensa suojelemiseksi. Tietosuoja-asetuksen 85 artiklan 2 kohdan ei tämän vuoksi voida katsoa edellyttävän sitä, että tietosuolain 27 §:n 1 momentissa säädettyjä poikkeuksia olisi sovellettava tässä asiassa rajatumminkin kuin valituksenalaisessa tietosuojavaluutetun päätöksessä on tehty.

[REDACTED] koskevia julkisten verotietojen käsittelyyn Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien verkkoneissa on siten sovellettava tietosuojalain 27 §:n 1 momentissa säädettyjä poikkeuksia, eikä hänellä tämän vuoksi ole oikeutta vaatia kyseisten tietojen poistamista ja vastustaa niiden käsittelyä yleisen tietosuoja-asetuksen 17 ja 21 artiklan nojalla.

[REDACTED] on katsonut häntä koskevien henkilötietojen käsittelyssä rikotun myös yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan a alakohtaa ja 32 artiklaa. Tietosuojalain 27 §:n 3 momentin mukaan ensiksi mainittua alakohtaa sovelletaan henkilötietojen käsittelyyn ainoastaan journalistisia tarkoituksia varten ainoastaan soveltuvin osin. Kuten edellä mainittua momenttia koskevista hallituksen esityksen (HE 9/2018 vp) yksityiskohtaisista perusteluista ilmenee, soveltuvin osin soveltamisella tarkoitetaan tässä yhteydessä sitä, että yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan a alakohdan soveltaminen on sidoksissa siihen, sovelletaanko käsittelytoimiin siihen läheisesti liittyvää artiklaa. Henkilötietojen käsittelyyn ainoastaan journalistisia tarkoituksia varten sovelletaan yleisen tietosuoja-asetuksen 32 artiklaa. [REDACTED] vaatimustensa tueksi esittämät perustelut eivät kuitenkaan liity kyseisessä artikkelissa säänneltyihin kysymyksiin eli siihen, onko rekisterinpitäjä huolehtinut käsittelemiensä henkilötietojen suojaamisesta luvattomalta tai lainvastaiselta käsittelyltä taikka vahingossa tapahtuvalta häviämiseltä tai vahingoittumiselta. Käsittelyn turvallisuutta koskevilla yleisen tietosuoja-asetuksen 32 artiklan säännöksillä ei ole tarkoitettu rajoittaa henkilötietojen käsittelyn tarkoituksesta johtuvaa tietojen julkaisemista, eikä niistä voida yhdessä asetuksen 5 artiklan 1 kohdan a alakohdan kanssa tulkittunakaan johtaa rajoituksia sellaisille käsittelytoimille.

Tietosuojavaluutettu on siten voinut katsoa, ettei Sanoma Media Finland Oy ole toiminut yleisen tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain vastaisesti. Tietosuojavaluutettu on voinut päättää olla käyttämättä korjaavia toimivaltuuksiaan. Valitus on tämän vuoksi hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

Koska valitus on hylätty, [REDACTED] ei määrätä korvattavaksi hänen oikeudenkäyntikulujaan.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut
Suomen perustuslaki 10 § 1 momentti ja 12 § 1 momentti
Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 95 §

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusosoitus on liitteenä (hallintovalitus, valituslupa).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Esittelijäjäsen [REDACTED]

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeuden jäsenet [REDACTED].

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmästä.

Jakelu ja oikeudenkäyntimaksu

Päätös

[REDACTED]
sähköpostitse

Jäljennös

Tietosuojavaltuutetun toimisto
sähköpostitse

Sanoma Media Finland Oy
[REDACTED]
sähköpostitse

Oikeudenkäyntimaksu

260 euroa, laskutetaan myöhemmin

mk

Hämeenlinnan hallinto-oikeuden yhteystiedot

Postiosoite: Raatihuoneenkatu 1, 13100 HÄMEENLINNA
Käyntiosoite: Arvi Kariston katu 5, 13100 HÄMEENLINNA
Puhelinnumero: 029 56 42210
Faksi: 029 56 42269
Sähköposti: hameenlinna.hao@oikeus.fi
Sähköinen asiointipalvelu: <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>

Puhelujen hintatiedot: 029 56 –alkuisiin numeroihin soittaessa
puheluista peritään vain soittajan oman operaattorin sopimuksen mukainen
paikallisverkko- tai matkapuhelinmaksu.

Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla
<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/hameenlinnanhallinto-oikeus/fi/>